

- tietokeskuksen sosiaalitoimen ATK-suunnittelupäiviin osallistui päivähoitotoimistosta kaksi henkilöä.

Lasten päivähoitoalan henkilöstölle järjestettiin koulutusta seuraavasti:

- askartelu-puutyökurssi järjestettiin syksyllä kahdella leikkikentällä ja siihen voivat osallistua kaikkien leikkikenttien henkilökunnat
- leikkikenttien kesätyöntekijöille pidettiin opastuskurssi 3.—4. 6., johon sisältyi myös ensiapukurssi sekä osanottajina oli myös kokovuotisten leikkikenttien työntekijöitä
- perhepäivähoidon ohjaajille järjestettiin kaksi opintopäivää
- perhepäivähoitajien kouluttamiseksi järjestettiin kolme 50-tuntista peruskurssia
- päiväkodin hoitajille järjestettiin täydennyskurssi, johon osallistui 46 päiväkodin johtajaa
- päiväkodin keittäjille pidettiin kahdeksan kaksi tuntia kestänyttä koulutustilaisuutta
- päiväkotiapulaisille järjestettiin kolme tuntia kestänyt koulutustilaisuus
- siivoustyötä koskeneet koulutustilaisuudet järjestettiin apulaisleikinhjaajille ja tuntipalkkaisille *ulkupuolisten järjestämät koulutustilaisuudet*
- lastentarhain tarkastaja osallistui Suomen Kaupunkiliiton koulutusneuvoston toimeenpanemaan sosiaalitoimen johdon kurssiin ja vs. lastentarhain tarkastaja Helsingin rationalisointiyhdistyksen järjestämään hallinnon kehittämisseminaariin
- kolme lastentarhanopettajaa osallistui kouluhallituksen järjestämään esikoulukokeilun koulutustilaisuuteen ja yksi erityislastentarhanopettaja kävi kuurojen viittomakielen kurssin sekä 10 lastentarhanopettajaa ja viisi puheterapeuttia osallistui alansa täydennyskursseihin
- päivähoitotoimistosta osallistui kolme henkilöä Uud.lhn sosiaali- ja terveysosaston Mannerheimin Lastensuojeluliiton ym. kanssa yhteisesti järjestämään "kasvatusneuvonta lastenneuvola- ja päiväkotitoiminnassa" -seminaariin
- ruokahuollon ohjaaja osallistui Pakasteyhdistys ry:n suurtaolusosalalla toimiville henkilöille järjestämiin luentopäiviin.

Toiminta

Hallinnollinen toiminta

Toimisto

Lasten päivähoitotoimiston diaariin merkittiin vuoden aikana 3 778 saapunutta kirjelmää. Tarkastajan päätösluettelon pykälien määrä oli 235.

Päivähoidon ohjaus ja valvonta

Päivähoidon ohjaus ja valvonta sisältää sekä työnohjausta että hallinnollista toimintaa, joka kohdistuu kunnalliseen ja yksityiseen päivähoitoon.

Ohjauksen ja valvonnan suorittaminen

Päivähoidon ohjausta ja valvontaa suorittivat lasten päivähoitotoimistossa päiväkotien apulaistarkastajat laitostarkastajan johdolla, perhepäivähoidon johtavat ohjaajat perhepäivähoidon tarkastajan johdolla sekä leikkikenttien tarkastaja yhdessä vastaavan leikinhjaajan kanssa.

Päivähoitotoimistosta annettiin ohjausta ja informaatiota päiväkoteihin, perhepäivähoitotoimistoihin ja leikkikentille kiertokirjeiden välityksellä, joihin on sisällytetty kertavaikutteisia ohjeita sekä uutisluonteisia asioita. Kiertokirjeitä lähetettiin toimistosta kertomusvuonna 28.

Kaupungin päiväkodit

Kaupungin päiväkotien toiminnan ohjaukseen sisältyi kertomusvuonna päiväkotien johtajille järjestettyjä yhteisiä informaatio- ja ohjaustilaisuuksia, joissa käsiteltiin päiväkotien toimintaan liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä. Keväällä pidettiin lasten valintaan ja kesätyökysymyksiin liittyviä

alueittaisia yhteisiä neuvottelutilaisuuksia.

Laitos- ja apulaistarkastajien toimesta suoritettiin kertomusvuonna päiväkodeihin n. 150 tarkastuskäyntiä, jolloin annettiin sekä lasten hoitoon ja kasvatukseen että päiväkodin hallinnollisiin kysymyksiin liittyvää ohjausta.

Lisäksi tarkastajat suorittivat puhelimitse yhteydenpitoa päiväkodeihin.

Kertomusvuonna alettiin laatia päiväkotien pysyväämääräyskokoelmaa (käsikirjaa), johon kootaan kirjalliseen muotoon periaatteita ja menettelytapaohjeita koskevat ohjeet.

*Pysyväis-
määräys-
käsikirja
Yksityi-
set päivä-
kodit*

Yksityisistä päiväkodeista pidettiin kortistoa ja niitä pyydettiin sanomalehtikuulutuksella ilmoittautumaan päivähoitosuunnitelmaan, johon sisältyminen on yksityisen päiväkodin valtionosuuden saamisen ehtona. Osa yksityisistä päiväkodeista toimitti toimintakertomuksensa v. 1974 osalta lasten päivähoitotoimistoon. Yksityisiin päiväkodeihin tehtiin tarvittaessa tarkastuskäyntejä.

Yksityisten päiväkotien toiminnan ohjausta ja valvontaa haittasi kertomusvuonna henkilökuntaresurssien riittämättömyys, mikä tuli erityisesti ilmi vaikeutena antaa riittävää neuvonta- ja suunnitteluapua uusien yksityisten päiväkotien perustajille. Tämän epäkohdan korjaamiseksi lautakunta teki 21. 11. khlle esityksen kolmen henkilön palkkaamiseksi v:ksi 1975 lasten päivähoitotoimistoon suorittamaan yksityisten päiväkotien toiminnan ohjauksen ja valvonnan suunnittelu- ja kehittämistyötä jatkona v. 1973 suoritetulle laitospäiväkodin yksityisen päiväkotitoiminnan kartoitustyölle (ks. vuoden 1973 toimintakertomus, s. 32). Valmistunut muistio merkittiin lautakunnan tiedoksi 21. 2.

Perhepäivähoidon ohjaus- ja valvontatoiminta kohdistui sekä kertomusvuonna kaksi kuukautta käynnissä olleeseen kaupungin (ohjattuun) perhepäivähoitoon että yksityiseen (valvottuun) perhepäivähoitoon, jonka harjoittajista pidetään kortistoa, ja johon mahdollisuuksien mukaan ohjataan hoitopaikkaa hakevia lapsia.

*Perhe-
päivä-
hoito*

Perhepäivähoidon ohjaajille annettiin työnohjausta noin kerran kuussa pidetyissä yhteisissä kokouksissa. Lisäksi perhepäivähoidon ohjaajien ja perhepäivähoidon tarkastajan ja johtavien ohjaajien välillä tapahtui jatkuvaa tapauskohtaista konsultaatiota joko henkilökohtaisten tapaamisten yhteydessä tai puhelimitse. Keskustoimiston edustajat tekivät toiminnan ohjaukseen ja valvontaan liittyviä käyntejä aluetoimistoihin.

Kertomusvuonna tarkistettiin hoitosopimukseen sisällytettävät asiat ja uudistettiin hoitosopimuslomake. Hoitosopimus tehdään perhepäivähoitajan ja lapsen huoltajan välillä perhepäivähoidon ohjaajan toimiessa todistajana.

Perhepäivähoidon ohjaajat järjestivät alueillaan 38 teemailtaa perhepäivähoitajille. Illoissa keskusteltiin ajankohtaisista asioista joko ohjaajan tai ulkopuolisen alustajan johdolla.

Perhepäivähoidon ohjaajat suorittivat kertomusvuoden aikana yht. 6 464 kotikäyntiä. Asiakaskäyntejä heidän luokseen tehtiin 2 958.

Perhepäivähoidon työnohjauksessa käytettiin hyväksi myös kasvatustieteiden asiantuntija-apua. Perhepäivähoidon ohjaajat saivat työnohjaukseen liittyvää konsultaatiota Yleisessä ja Itäisessä kasvatustieteiden kahdessa ryhmässä, jotka kokoontuivat kahden viikon välein.

Kaupungin leikkikenttien leikinhajaajille annettiin kevätlukukaudella työpaikkakoulutusta kahdessa ryhmässä kerran kuukaudessa kaksi ja puoli tuntia kerrallaan. Ohjelmassa oli esitelmää ja alustuksia lastenhoidon ja kasvatuksen alalta sekä toimintaohjelmien suunnittelua.

*Kaupungin
leikki-
kentät*

Lisäksi leikinhajaajat kokoontuivat viikoittain neuvottelutilaisuuteen, joissa käsiteltiin leikkikenttä-

toimintaan liittyviä ajankohtaisia asioita.

Leikkikenttien tarkastaja ja vastaava leikinohjaaja tekivät käyntejä sekä antoivat puhelinkonsulttaatiota leikkikentille näiden toiminnan järjestelyyn liittyvissä kysymyksissä.

Yksityiset puistotädit

Yksityisiä puistotäitejä kehoitettiin elokuussa ilmoittautumaan lain edellyttämän valvonnan suorittamista varten.

Puistotätien toimintapaikoille tehtiin tarvittaessa tarkastuskäyntejä.

Leikkikenttien tarkastaja osallistui puistotätien kuukausittain pitämään kokoukseen.

Tiedotustoiminta

Sanomalehti-kuulutukset

Kertomusvuonna julkaistiin sanomalehdissä seuraavat kuulutukset:

- yksityisten lasten päiväkotien ilmoittamisesta 1975–1979 päivähoitosuunnitelmaan 26. 3.
- ilmoittautumisesta lasten päiväkoteihin 25. 4. ja jälki-ilmoittautumisesta 8. 8.
- yksityisten perhepäivähoidon harjoittajien ilmoittautumisesta 23. 5.
- kaupungin leikkikenttien toiminnasta kesällä 1974 (23. 5.).

Esitteet

Leikkikenttien kesätoimintaa koskevia esitteitä jaettiin päivähoitotoimiston toimipaikkoihin, lastenneuvoloihin ja kansakouluihin.

Päivähoitotoimen yleisesitettä ryhdyttiin laatimaan, mutta sen valmistuminen siirtyi seuraavalle vuodelle.

Joukkotiedotus

Joukkotiedotusvälineille lähetettiin lautakunnan esityslistojen lisäksi vuoden aikana 13 erilaista päivähoitotoimintaa koskevaa uutisaineistoa. Lisäksi lehdistölle, radiolle ja televisiolle annettiin pyydettäessä tietoja.

Päivähoitohenkilökunta jakaa päivittäin yleisölle informaatiota päivähoitopalveluista puhelimen välityksellä.

Päivähoidon suunnittelu

Suunnittelijat

Helsingin kaupungissa päivähoitolain velvoittamasta hoitopaikkojen määrällisestä lisäämisestä ja tilojen laadullisesta kehittämisestä vastaavat ensisijaisesti lasten päivähoitotoimiston suunnittelijat, jotka toimivat yhteistyössä kaupungin eri hallintokuntien ja varsinaisten rakentajien ja rakennuttajien kanssa.

Suunnitelmat

Kertomusvuoden aikana toimistossa laadittiin seuraavat päivähoidon suunnitteluun liittyvät laajat asiakirjat:

- lasten päivähoitosuunnitelma 1975–1979 (päivähoitolain, jonka lautakunta hyväksyi 19. 9. ja kvsto 30. 10.)
- lautakunnan taloussuunnitelmaesitys vuosiksi 1976–1985
- lautakunnan esitys kaupungin keskipitkän tähtäimen suunnitelmaan 1975–1980.

Vahvistettaessa 20. 6. Helsingin kaupungin lasten päivähoitosuunnitelman 1973–1978 sosiaalhallitus oikeutti kaupungin perustamaan kertomusvuonna 1 497 uutta valtionosuuteen oikeutettua kunnallista päiväkotipaikkaa ja 200 ohjattua perhepäivähoitopaikkaa.

Uusien päiväkotien ym. perustaminen

Lääninhallitus hyväksyi vuoden aikana käyttöön 11 uutta kunnallista päiväkotia yhteispaikkamäärältään 755 hoitopaikkaa. Vuoden loppuun mennessä oli perustettuja käytössä 150 ohjatun perhepäivähoidon paikkaa.

Kertomusvuoden aikana lautakunta teki khlle 25 uuden päiväkodin perustamisesityksen. Näissä oli yht. 1 600 kokopäiväistä ja 100 puolipäiväistä hoitopaikkaa 0–6-vuotiaille. Koululaisten päiväkotipaikkoja oli yht. 100 kpl 7–10-vuotiaille. Lisäksi esitettiin perustettavaksi yksi uusi leikkikenttä.

Lasten päivähoitolautakunta antoi vuoden aikana yht. 17 lausuntoa päiväkotihankkeiden pää- ja luonnospiirustuksista sekä yht. 49 muuta lausuntoa, esitystä tai selvitystä, jotka koskivat päivähoitopaikkojen määrällistä lisäämistä.

Päiväkodin toimitilojen suunnitteluun vaikuttaa pitkällä tähtäimellä ratkaisevasti sosiaalihuollituksen 17. 6. antama yleiskirje A 2/1974, jossa on tarkat, entistä tiukemmat ohjeet päiväkodeissa erilaisen hoitoryhmien käytössä olevien sisä- ja ulkotilojen suuruuksista ja varustetasoista.

Toimitilojen suunnittelu

Hallinnon kehittäminen

Kertomusvuonna päivähoitotoimen hallinnon kehittäminen oli voimakkaan kehitysprosessin alainen. Useita kehittämisprojekteja pantiin käyntiin, joskin osan niistä päättäminen ja käytännön toteuttaminen siirtyi v. 1975 puolelle.

Merkittävin saavutus oli uusi ohjesääntö, jonka kvsto hyväksyi 11. 12., mutta sen vahvistaminen ja toimeenpano siirtyivät v. 1975 puolelle.

Uusi ohjesääntö

Lasten päivähoitotoimen nopea laajentuminen aiheutti siinä määrin kasvuhäiriöitä, että toimisto pysyi 14. 8. kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolta asiantuntija- ja työvoima-apua rationalisointiselvityksen ja siihen perustuvien toimenpiteiden käynnistämiseksi. Toisaalta myös parhailaan käsiteltävänä ollut ohjesäännön uudistaminen vaatisi organisaation parantamista. Ns. HR-tutkimus suoritettiin toimistossa elo–lokakuun aikana.

HR-tutkimus

Tutkimuksen tarkoitus oli

- etsiä nopeasti vaikuttavia "lääkkeitä" rutiinitasolla esiintyviin ongelmiin (ylityöt yms.)
- selvittää esiintyvien ongelmien perussyyt koko toimiston toiminta huomioon ottaen
- suorittaa mahdollisen organisaatiouudistuksen toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet.

HR-tutkimusraportti valmistui 17. 12. Parannusesitykset koskivat työhönoton keskittämistä, lautakunnan esityslistan valmistelun rationalisointia, toimenkuvauksen laadintaa, systemaattisen konekirjoituksen ja asiakirjastandardin käyttöönottoa, uusia monistus-, kopiointi-, kirjaus- ja arkistointimenetelmiä, lomakehuollon kehittämistä, hankintojen keskittämistä, ATK:n hyväksikäytön laajentamista palkanlaskennassa, pysyväämääräysten keräämistä käsikirjaksi päivähoiton eri sektoreilla sekä asiakaspalvelun tehostamista.

Lasten päivähoiton suunnittelujärjestelmän kehittämistä pohtimaan asetettiin syyskuussa työryhmä, johon kuuluivat kaupunginkanslian, lasten päivähoitotoimiston, kaupunkisuunnitteluviraston, rakennusviraston, kiinteistöviraston talo-osaston sekä asuntotuotantotoimiston edustajat. Työryhmä jätti 30. 10. ehdotuksensa, jonka mukaan lasten päivähoitotoimistoon tulisi palkata siellä työskentelevän kahden suunnittelijan sekä v. 1975 talousarvioon sisältyvän yhden suunnitteluhenkilön lisäksi kuusi uutta henkilöä. Lisäksi ehdotuksessa edellytettiin päivähoitopaikkojen rakentamiseen ja hankintaan osallistuvien hallintokuntien yhteistyön tehostamista.

Suunnittelujärjestelmän kehittäminen

Ehdotuksen pohjalta khs myönsi 30. 12. määrärahat neljän lisähenkilön palkkaamiseen päivähoitotoimiston suunnittelutehtäviin v. 1975 alusta alkaen.

Lasten päivähoitotoimiston, huoltoviraston, lastensuojeluviraston, hoitolaitosten suunnittelu- ja tutkimus- ja tietokeskuksen päälliköt asettivat 13. 2. projektiorganisaation, jonka tehtävänä on suorittaa esitutkimus ATK-menettelmien käyttömahdollisuuksista huoltoviraston, lasten päivähoitotoimiston sekä lastensuojeluviraston tietojen käsittelyssä.

Sosiaalitoimen ATK-selvitys

*Palvelu-
piiri-
kokeilu* Palvelupiirikokeilu, jonka suunnitteluun lasten päivähoitotoimisto osallistui syksystä alkaen, liittyy aluehallinnon yhtenäistämiseen ja palvelujen tehostamiseen sosiaalitoimen alalla.

Yhteistyö muiden yhteisöjen kanssa

*Kaupungin
muut hal-
lintokunnat* Sosiaaliohjesäännön 5 §:n mukainen huolto-, lastensuojelu- ja lasten päivähoitolaatukuntien yhteinen kokous pidettiin 27. 8. Tervalammen työlaitoksessa Vihdissä. Aiheena oli lasten elatusturvan kehittyminen.

Toimiston edustaja oli puheenjohtajana khn 24. 9. 73 asettamassa sairaan lapsen päivähoidon erityisongelmien ratkaisua pohtivassa työryhmässä (muina jäseninä terveydenhoitoviraston, kaupunginkansian ja huoltoviraston edustajat), joka jätti mietintönsä 27. 2.

Päiväkotien ja perhepäivähoidon edustajat osallistuivat ns. Jakomäki-teamiin, jonka muina jäseninä ovat alueen terveydenhoito-, lastensuojelu- ja huoltoviranomaiset sekä koulukuraattori. Kokouksia oli noin kerran kuussa ja niissä käytiin tapauskohtaisia neuvotteluja.

*Muut
yhteisöt*

Kertomusvuoden aikana lasten päivähoitotoimisto osallistui pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan järjestämään toimintaan seuraavasti:

- tilastaselvityksen laadintaan YTV:n jäsenkuntien päivähoitosuunnitelmista vuosille 1973–78, valmistui vuoden lopussa
- neuvotteluihin Opiskelijoiden Lastenhoitosäätiön päiväkotien toiminnan turvaamisesta avustuksen v. 1974 ja niiden kunnallistamisesta v. 1975 alusta lukien YTV:n jäsenkunnissa (edustettuina olivat Helsingin, Espoon ja Vantaan päivähoitolaatukunnat vastaavat viranomaiset, sosiaalivirasto, Uudenmaan lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto, Opiskelijoiden Lastenhoitosäätiö, Suomen ylioppilaskuntien liitto ja Helsingin Seudun Opiskelija-asuntosäätiö). YTV:n hallitus hyväksyi neuvottelujen tuloksena syntyneen ehdotuksen 31. 10.
- työryhmään, jonka YTV:n hallitus asetti lasten päivähoitotoimiston esityksestä 30. 11. laatimaan ehdotusta lasten päivähoitolaatukuntien korvausten määrittelyperusteiden yhdenmukaistamiseksi YTV:n jäsenkunnissa.

Päivähoitotoiminta

Kaupungin päiväkodit

Hoitopaikat

Kertomusvuoden lopussa Helsingissä toimi 127 lasten päiväkotia, joista oli suomenkielisiä 114, ruotsinkielisiä 10 ja kaksikielisiä kolme. Koululaisten päiväkotina toimi 11 päiväkotia. Erityistoimintaa oli yhdeksässä päiväkodissa ja kokeilutoimintaa samoin yhdeksässä päiväkodissa.

Toimintansa aloittivat kertomusvuoden aikana seuraavat lasten päiväkodit: Inari 19. 3., Kankare 1. 9., Pajalahti 16. 9., Pilvikki 22. 1., Porolahti 16. 9., Pyyrikki 1. 9., Reimarla 1. 6., Tahvonlahti 11. 3. ja Talvikki 7. 10.

Kertomusvuoden lopussa toimineissa päiväkodeissa oli yht. 10 335 hoitopaikkaa, joista kokopäiväpaikkoja 4 957, puolipäiväpaikkoja 4 978 (425 puolipäiväpaikan toiminta oli tilapäisesti lakkautettu henkilökuntapulan tai puutteellisten toimitilojen vuoksi) ja koululaisten päiväkotipaikkoja 400. Paikoista oli erityispaikkoja 126. Lisäystä oli edelliseen vuoteen verrattuna 614 kokopäiväpaikkaa, 233 puolipäiväpaikkaa ja 95 koululaisten päiväkotipaikkaa.

Päiväkotipaikkojen alueellinen jakautuminen suurpalvelupiireittäin 31.12. ja suhde alueen lapsimäärään (1974 henkikirjoitustietojen mukaan) selviää seuraavasta asetelmasta.